

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-4>

УДК 338.5

КУПАЛОВА Галина

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

<https://orcid.org/0000-0003-4486-8349>e-mail: prof.galina@knu.ua

МАГОМЕДОВА Аліна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

<https://orcid.org/0000-0002-7638-2098>e-mail: alinamagomedova@knu.ua

РОЗВИТОК ФОРВАРДНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЗЕРНА ПІДПРИЄМСТВАМИ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В сучасних умовах трансформації світових ринків та зростання фінансових ризиків одним із найбільш динамічних та затребуваних інструментів оптових закупівель зерна є форвардні контракти, які дозволяють виробникам заздалегідь фіксувати ціну та обсяг продукції, знижуючи залежність від кон'юнктурних коливань і створюючи передумови для стабільного розвитку виробництва. Їхня гнучкість і багатофункціональність забезпечують не лише передбачуваність грошових потоків, а й підвищення довіри з боку банківських установ та інвесторів, що відкриває доступ до кредитування й додаткового фінансування. У статті акцентовано увагу на механізмі управління ризиками, зокрема цінними, валютними та фінансовими, які є невід'ємною частиною форвардних угод. Визначено, що використання таких контрактів надає можливість агровиробникам ефективно планувати витрати й доходи, формувати стратегію розвитку та мінімізувати ризики, пов'язані з нестабільністю ринків. Запропоновано класифікацію форвардних контрактів за видами, базовим активом та сторонами угоди, що дозволяє краще зрозуміти їх особливості та можливості застосування. Особливу увагу приділено інноваційним фінансовим інструментам, серед яких аграрні розписки та аграрні ноти. Останні мають суттєві переваги для залучення фінансування та здійснення розрахунків, оскільки поєднують гнучкість, прозорість та можливість цифровізації операцій. Висвітлено перспективи розвитку форвардних закупівель зерна з використанням аграрних нот, які передбачають підвищення доступу до фінансових ресурсів, зниження цінних та кредитних ризиків, покращення логістичних процесів, залучення приватних та інституційних інвесторів. Розвиток форвардних інструментів та цифрових фінансових рішень формує підґрунтя для створення ринкових стандартів, зміцнення конкурентоспроможності аграрного бізнесу та забезпечення стабільності агропродовольчого сектору України в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: підприємство, торгівля, оптова торгівля, закупівля, форвардна закупівля, зерно, аграрний сектор, євроінтеграція.

KUPALOVA Halyna, MAGOMEDOVA Alina

Taras Shevchenko National University of Kyiv

DEVELOPMENT OF FORWARD GRAIN PROCUREMENT BY WHOLESALE TRADE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

In the modern context of global market transformation and increasing financial risks, one of the most dynamic and in-demand instruments for wholesale grain procurement is forward contracts, which enable producers to lock in the price and volume of products in advance, thereby reducing dependence on market fluctuations and creating prerequisites for stable production development. Their flexibility and multifunctionality ensure not only predictable cash flows but also increased trust from banking institutions and investors, opening access to credit and additional financing. The article emphasizes the risk management mechanism, particularly price, currency, and financial risks, which are an integral part of forward agreements. It is determined that the use of such contracts allows agricultural producers to effectively plan costs and revenues, shape development strategies, and minimize risks associated with market instability. A classification of forward contracts by type, underlying asset, and contracting parties is proposed, which makes it possible to better understand their features and applications. Special attention is paid to innovative financial instruments, including agrarian receipts and agrarian notes. The latter have significant advantages for attracting financing and making settlements, as they combine flexibility, transparency, and the potential for digitalization of operations. The prospects for the development of forward grain purchases using agrarian notes are highlighted, which foresee improved access to financial resources, reduction of price and credit risks, optimization of logistics processes, and increased participation of private and institutional investors. The development of forward instruments and digital financial solutions forms the basis for establishing market standards, strengthening the competitiveness of the agricultural business, and ensuring the stability of Ukraine's agri-food sector in the context of European integration.

Keywords: enterprise, trade, wholesale trade, procurement, forward procurement, grain, agrarian sector, European integration.

Стаття надійшла до редакції / Received 22.08.2025

Прийнята до друку / Accepted 20.09.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах євроінтеграційних прагнень України і триваючої повномасштабної війни, що супроводжується значною ціновою волатильністю, логістичними викликами та руйнуванням інфраструктури, український агропромисловий комплекс стикається з гострою потребою у ефективних механізмах управління

ризиками та стабілізації доходів. Існуюча практика форвардних закупівель зерна в Україні, попри недавні реформи і лібералізацію валютного регулювання, все ще характеризується недостатньою прозорістю, обмеженою ліквідністю та підвищеними контрагентськими ризиками порівняно з розвиненими європейськими ринками.

В умовах глобалізації та активної євроінтеграції Україна стикається з необхідністю підвищення ефективності аграрного сектору, зокрема ринку зерна, що є стратегічно важливим для економіки та продовольчої безпеки країни. Однією з ключових проблем є нестабільність цін на зерно та обмежений доступ сільськогосподарських виробників до фінансових ресурсів для планування виробництва та реалізації продукції. Традиційні механізми купівлі-продажу не завжди забезпечують захист від цінових коливань, валютних та фінансових ризиків, а також недостатньо прозорі й потребують удосконалення для адаптації до сучасних ринкових умов.

Водночас, застосування інноваційних інструментів та форвардних закупівель зерна відкриє нові можливості для стабілізації ринку, підвищення доступу до кредитних та інвестиційних ресурсів, а також інтеграції українського зернового ринку у європейський простір. Вирішення цієї проблеми потребує визначення пріоритетних напрямів розвитку форвардних закупівель зерна з урахуванням сучасних інноваційних викликів та потреб аграрного сектору.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У наукових дослідженнях проблем застосування форвардних закупівель в аграрному секторі України значну увагу приділено поняттю фінансових інструментів, аналізу існуючих механізмів управління ризиками, правовим аспектам тощо. Серед вітчизняних досліджень варто відзначити праці таких вчених як: Я. Б. Дропа [1], який дослідив сутність, зробив класифікацію інструментів залучення фінансових ресурсів суб'єктами фінансової системи, проаналізував використання фінансових важелів в економіці України в умовах глобалізації; О. Є. Самбір, М. В. Бориславська [2], які провели ґрунтовний аналіз поняття форвардного контракту та визначити його переваги над такими договорами як купівлі-продажу, поставки тощо; Ю. М. Коваленко [3], здійснено аналіз різних підходів до розкриття поняття «фінансові інструменти», наведено класифікації фінансових інструментів відповідно до міжнародних, європейських і вітчизняних стандартів і нормативно-правових актів, у тому числі форвардних контрактів; О. О. Яцук [4], де проаналізовано нормативно-правові акти України, які регулюють юридичну природу та порядок укладення біржових форвардних договорів; М. Ю. Манухіна, І. В. Тацій [5], окреслено проблеми, з якими стикаються учасники ринку фінансових деривативів, досліджено міжнародний досвід їх використання, а також досвід застосування форвардних закупівель в аграрному секторі економіки.

Варто відзначити зарубіжних вчених, зокрема Q. Nap [6], які обґрунтували, що використання форвардних контрактів в агросекторі є вигідним інструментом, фермери отримують більші вигоди замість державних субсидій; Н.К. Nurani, S. Kusairi [7], які обґрунтували високий вплив на грошові потоки за допомогою форвардних контрактів. Аналіз наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних авторів свідчить про те, що форвардні закупівлі в аграрному секторі України набувають все більшої актуальності. Це пояснюється їхньою здатністю знижувати ризики для фермерів, забезпечувати стабільність доходів та ефективне управління грошовими потоками.

У вітчизняних дослідженнях важливу увагу приділено проблематиці розвитку торгівлі та впровадження сучасних економічних інструментів. Зокрема, Г.І. Купалова, Н.В. Гончаренко дослідили особливості розвитку торгівлі цифровими товарами як інструменту відновлення економіки та досягнення цілей сталого розвитку [8], що співвідноситься з процесами модернізації механізмів закупівель в аграрному секторі. Крім того, ці вчені акцентували увагу на ролі економічних інструментів у реалізації європейського зеленого курсу, що є важливим елементом адаптації українських підприємств, у тому числі аграрних, до євроінтеграційних вимог [9].

Таким чином, актуальність форвардних закупівель у агросекторі обґрунтовує необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на визначення ефективних напрямів їх розвитку, вдосконалення механізмів управління ризиками та адаптації кращого міжнародного досвіду до умов українського ринку зерна в умовах євроінтеграції.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даного дослідження є обґрунтування доцільності та аналіз позитивних сторін розвитку форвардних закупівель зерна в Україні, зокрема із використанням аграрних нот, із урахуванням європейських вимог і стандартів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Форвардні контракти були вперше використані у США на заснованій у 1848 році Чиказькій товарній біржі (Chicago Board of Trade, CBOT) [10]. Вони уклалися переважно між торговцями зерном і переробниками з метою фіксації цін на зерно, яке планувалося поставити навесні. Ці документи мали форму строкових знеособлених контрактів купівлі-продажу, що дозволяло формалізувати комерційні відносини та забезпечити стабільність ринку.

За своєю сутністю форвардним контрактом є цивільно-правовий договір, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установленний строк передати базовий актив у власність покупця на визначених умовах, а покупець зобов'язується прийняти в установленний строк базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену цим договором [11]. Такий контракт є базовим інструментом у операціях купівлі-продажу, оскільки дозволяє зафіксувати ціну продукції на момент укладення контракту та забезпечує стабільність комерційних відносин. Завдяки цим особливостям форвардні контракти є ефективним інструментом для управління ризиками цінних коливань, планування доходів і витрат, а також забезпечення прогнозованості комерційних операцій у сфері торгівлі товарами.

Одночасно, форвардні контракти є ключовою стратегією управління впливом коливань валютного курсу, що, у свою чергу, впливає на грошові потоки компанії. Під ризиком у цьому контексті розуміють різноманітні невизначеності, які впливають на інвестиційні рішення, зокрема: ризик відсоткової ставки, ринковий ризик, інфляційний ризик, операційний (бізнес-ризик), фінансовий ризик, ризик ліквідності, валютний ризик [12].

Форвардні контракти визначено одними із найбільш динамічних інструментів фінансування аграрного сектору. До недавнього часу форвардні контракти в Україні здебільшого використовувалися як інструмент державної підтримки аграрного сектору. Держава закуповувала зерно на організованому ринку, а аграрні господарства отримували кредити під заставу продукції за рахунок бюджетних коштів. Провідними компаніями, що купували зерно в Україні за форвардними контрактами, були ПАТ «Аграрний фонд» та Публічне акціонерне товариство «Державна продовольчо-зернова корпорація України» (ДПЗКУ). Тільки у 2020 році ПАТ «Аграрний фонд» було підписав форвардні контракти на суму 2,9 млрд грн, а в рамках форвардної програми ДПЗКУ фермерам було надано аванси на суму понад 233 млн грн [13]. Досягнуті результати були зумовлені адаптивністю форвардних контрактів до аграрного сектору, оскільки вони визначають період, протягом якого необхідно здійснити постачання продукції за ціною не нижче ринкової.

Нині форвардні контракти застосовуються передусім для захисту сторін від фінансових втрат та для забезпечення своєчасного виконання зобов'язань. Війна в Україні значно активізувала операції на форвардному ринку. Форс-мажорні обставини, тимчасова окупація частини територій, закриття підприємств, усе це негативно впливає на функціонування агропродовольчого ринку. У таких умовах договори поставки майбутнього врожаю стають важливим механізмом, що дозволяє сторонам зменшити ризики та забезпечити себе від потенційних фінансових втрат. Різноманіття форм форвардних угод дозволяє аграріям та покупцям обирати оптимальний варіант контракту, який забезпечить захист від фінансових ризиків під час реалізації продукції або здійснення взаєморозрахунків. Використання форвардних контрактів дозволяє планувати надходження коштів, мінімізувати цінні коливання та забезпечити стабільність господарської діяльності.

Форвардні контракти можуть класифікуватися за різними ознаками. Серед ключових пропонується виділяти такі три ознаки як: вид контракту, тип базового активу - предмету угоди, сторона угоди. За першою ознакою форвардні контракти можна поділити на постачальницькі, валютні, розрахункові. За другою ознакою форвардні контракти поділяються на фінансові і товарні. За третьою ознакою виділяють форвардні контракти між торговими та виробничими підприємствами, а також між банком і клієнтом [14]. В табл. 1 узагальнено види форвардних контрактів за класифікаційними ознаками та розкрито їх сутність.

Таблиця 1

Види та сутність форвардних контрактів за класифікаційними ознаками

Ознака	Вид форвардного контракту	Сутність
За видами форвардного контракту	Постачальницькі контракти	Виробник зобов'язується продати товар за заздалегідь встановленою ціною, у визначеній кількості та в конкретний строк, а покупець здійснює оплату відповідно до умов контракту після отримання продукції. Дозволяє обом сторонам планувати виробництво та реалізацію.
	Валютні форварди	Сторони здійснюють обмін валюти за фіксованим курсом на майбутню дату, при укладенні розрахункового контракту оплата проводиться лише тією стороною, яка зазнала фінансових збитків через зміну валютного курсу. Є ефективним механізмом хеджування валютного ризику.
	Розрахункові контракти	Контракти без фактичної поставки продукції, зобов'язання сторін завершуються взаємними розрахунками, а не передачею товару. При цьому умови оплати визначаються за допомогою ціни-орієнтира. Дозволяє сторонам спекулювати на коливаннях ринкових цін або забезпечувати фінансову страховку без фізичної передачі продукції.
За типом базового активу	Фінансові форварди	Базовим активом є цінні папери, валюта, фондові індекси або процентні ставки. Використовується для управління фінансовими ризиками та хеджування інвестиційних портфелів.
	Товарні форварди	Предметом контракту є продукція сільськогосподарського призначення, сировина або дорогоцінні метали. Дозволяють виробникам і покупцям планувати постачання, стабілізувати ціни та знизити ризики, пов'язані з коливаннями ринку.
За сторонами угоди	Форвардні контракти між торговими та виробничими підприємствами	Найчастіше застосовуються в аграрному секторі для забезпечення постачання продукції та планування фінансових потоків.
	Форвардні контракти між банком і клієнтом	Використовуються як фінансові інструменти для кредитування, управління валютними ризиками або страхування фінансових зобов'язань.

Джерело: складено авторами на основі [14]

Таким чином, форвардні контракти є гнучким інструментом, який забезпечує як прогнозування фінансових потоків, так і ефективний механізм управління ризиками для всіх учасників ринку. Різноманітність типів контрактів дозволяє підібрати рішення, оптимально адаптоване до потреб конкретного аграрного виробника або фінансової установи.

Для продажу та купівлі зерна доцільним є застосування саме таких видів форвардних контрактів:

- за видами форвардного контракту - найбільш прийнятним є *постачальницький контракт*. Він передбачає фактичне постачання зерна за заздалегідь встановленою ціною та у певній кількості, що дозволяє виробникам планувати обсяг виробництва, а покупцям – своєчасно отримати продукцію і здійснити оплату за умовами контракту.

- за типом базового активу – *товарні форварди*, оскільки базовим активом є продукція сільськогосподарського призначення, зокрема зерно, що забезпечує стабілізацію ціни, планування постачання та зниження ризиків, пов'язаних із коливаннями ринку зерна;

- за сторонами угоди – *форвардні контракти між торговельними та виробничими підприємствами*, оскільки вони безпосередньо забезпечують взаємодію між виробником зерна та покупцем (торговою компанією чи елеватором), що спрощує процеси планування постачання, контролю якості продукції та управління фінансовими потоками.

Розвиток аграрного сектору відіграє важливу роль в економічному розвитку України, стимулюючи зростання внутрішнього виробництва та зміцнення продовольчої безпеки країни. Спрощення доступу аграріїв до фінансування дасть змогу підвищити продуктивність і прибутковість галузі, створить сприятливі умови сільськогосподарським виробникам для інвестування коштів у новітні технології, інноваційні рішення, що слугуватиме підвищенню ефективності виробництва.

В Україні позитивно зарекомендував себе такий фінансовий інструмент як аграрна розписка. Суть її полягає у чіткій фіксації зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою - поставкою сільськогосподарської продукції або сплатою грошових коштів на визначених умовах. Цей інструмент був запроваджений у 2013 році із набуттям чинності Закону України «Про аграрні розписки» від 06.11.2012 № 5479-VI [15]. До початку повномасштабного вторгнення в Україні фізичний та сумарний обсяг аграрних розписок постійно зростали (рис.1), що свідчить про їхню ефективність як інструменту залучення кредитних ресурсів для агровиробників.

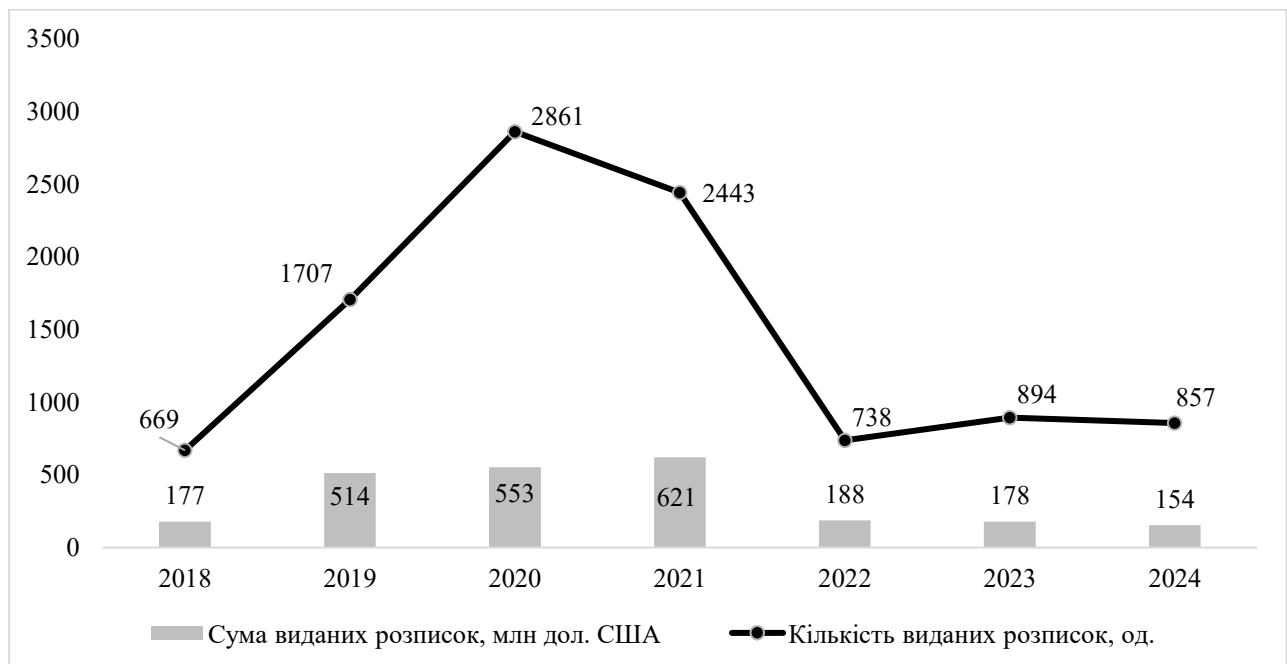


Рис. 1. Кількість та сума аграрних розписок в Україні у 2018-2024 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [16]

Після початку війни обсяг аграрних розписок суттєво зменшилися через негативний вплив форс-мажорних обставин, зокрема тимчасову окупацію територій, закриття підприємств і загальні ризики функціонування аграрного ринку. Незважаючи на це, користувачі аграрних розписок як боржники, так і кредитори, зрозуміли явні переваги цього інструменту. Він дозволяє забезпечити доступ до фінансових ресурсів без необхідності звернення до традиційних кредитних схем, зменшує ризики невиконання зобов'язань і сприяє плануванню виробництва та реалізації продукції.

Варто приділити увагу інноваційним фінансовим інструментам, які з'явилися у 2024 році із набуттям чинності Закону України «Про аграрні ноти» від 22.02.2024 № 3586-IX [17]. Аграрна нота є неемісійним

цінним папером, що посвідчує безумовне зобов'язання боржника, забезпечене заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти кредиторі відповідно до умов, визначених таким цінним папером [17]. Аграрні ноти можуть застосовуватись як інструмент залучення грошових коштів у сільське господарство України та/або для проведення розрахунків за чинними договорами. Розрахунок за договором за допомогою видачі або передачі аграрної ноти можливий лише за умови, що відповідна можливість чітко передбачена договором. У разі використання аграрної ноти для проведення розрахунку зобов'язання за договором вважаються виконаними у межах вартості аграрної ноти, якщо інше не визначено умовами договору. Важливою особливістю є те, що аграрна нота не може використовуватись одночасно з аграрними розписками одним і тим самим боржником і щодо одного й того самого предмета застави. Це запобігає виникненню подвійних зобов'язань і захищає права кредиторів. Тим часом аграрна нота може використовуватись одночасно із форвардним контрактом при продажі-купівлі зерна. Форвардні контракти традиційно використовуються для страхування цінних ризиків та забезпечення постачання зерна у майбутньому. Поєднання форвардних контрактів з аграрними нотами як цифровим фінансовим інструментом відкриває нові можливості для аграрного ринку України в умовах євроінтеграції.

Таким чином, позитивними сторонами розвитку форвардних закупівель зерна із використанням аграрних нот є:

- покращення доступу до фінансування, де аграрні ноти слугуватимуть гарантією оплати за форвардним контрактом, що дозволить залучати кошти банків, інвесторів ще до фактичної поставки зерна. Це зменшить фінансове навантаження на виробників і стимулюватиме використання форвардних контрактів.

- Зниження цінних і фінансових ризиків, що дозволить одночасно зафіксувати ціну зерна, гарантувати виконання фінансових зобов'язань, створити додатковий механізм хеджування від коливань ринку та ризику неплатежів.

- Прозорість і контрольованість операцій. Аграрні ноти ведуться в електронному вигляді, що забезпечує чіткий контроль обігу коштів і виконання контрактних умов. Кредитори, покупці та виробники у режимі онлайн можуть перевіряти статус платежів і обов'язків, що підвищує довіру до ринку.

- Спрощення логістики та взаєморозрахунків, аграрна нота дозволить скоротити бюрократичні процедури у реалізації форвардних контрактів, виробники можуть отримати фінансування без додаткових документів, а покупці будуть впевнені у своєчасній поставці зерна.

- Розширення інвестиційних можливостей, інвестори та банки зможуть використовувати аграрні ноти для забезпечення кредитів під форвардні контракти, що призведе до створення нових фінансових продуктів і стимулюватиме розвиток аграрного ринку.

- Створення ринкових стандартів, поєднання цифрових нот і форвардних контрактів може стати основою для уніфікації правил торгівлі зерном, підвищення ліквідності ринку та інтеграції з біржовими та міжнародними фінансовими інструментами.

Таким чином, використання аграрних нот у форвардних закупівлях зерна дозволить забезпечити фінансову стабільність учасників ринку, підвищити прозорість і ефективність угод, стимулюватиме розвиток інноваційних фінансових механізмів, відкриє перспективи для активного залучення інвестицій, застосування нових ринкових інструментів в аграрному секторі України в умовах євроінтеграції.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Визначено, що форвардні контракти є одними з найдинамічніших інструментів фінансування аграрного сектору завдяки своїй гнучкості, здатності адаптувати умови під потреби виробника та покупця, фіксації ціни й обсягів продукції, що дозволяє ефективно планувати виробництво та реалізацію. Вони забезпечують управління цінними, валютними та фінансовими ризиками, сприяють прогнозованості грошових потоків і створюють стабільні умови для залучення кредитів та інвестицій. Форварди стимулюють розвиток ринку, підвищують його прозорість і стабільність, а в умовах форс-мажорних обставин дозволяють мінімізувати фінансові втрати, що робить їх ключовим інструментом для розвитку аграрного сектору України. Запропоновано форвардні контракти пропонуватись класифікувати за такими ключовими ознаками: вид контракту (постачальницькі, валютні, розрахункові); вид активу-предмету угоди (фінансові та товарні); сторони угоди (форвардні контракти між торговими та виробничими підприємствами, між банком і клієнтом).

Досліджено інноваційно-фінансові інструменти, які використовуються при купівлі-продажу зерна, зокрема аграрна розписка і аграрна нота. Обґрунтовано перевагу аграрних нот як дієвого інструменту залучення грошових коштів у сільське господарство та/або для проведення розрахунків за чинними договорами.

Узагальнено позитивні сторони розвитку форвардних закупівель зерна із використанням аграрних нот. Вони полягають у: спрощенні доступу до фінансування, зменшенні фінансового навантаження на виробників, зниженні цінних і фінансових ризиків через фіксацію ціни та гарантію виконання зобов'язань, забезпеченні кращої прозорості і контрольованості операцій в електронному форматі, спрощенні взаєморозрахунків, розширенні інвестиційних можливостей через кредити під форвардні контракти та зміцненні агропродовольчого сектору України в умовах євроінтеграції.

Література

1. Дропа Я. Б. Фінансові інструменти формування ресурсів у національній економіці в умовах глобалізації. *Гроші, фінанси і кредит*. 2017. Вип. 16. С. 682-687. URL : <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/134.pdf>
2. Самбір О. Є., Бориславська М.В. Розмежування форвардного контракту та договору купівлі-продажу. *Університетські наукові записки*. 2018, № 67-68, С. 102-116. URL : <https://old.univer.km.ua/visnyk/1790.pdf>
3. Коваленко, Ю. М., & Літвін, Я. А. Фінансові інструменти, їх класифікації та напрями інноваційних розвідок. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. 1 (17). С. 132-142. URL : <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/176593>
4. Яцух О. О. Оцінка діючого механізму форвардних операцій та його аналітичне забезпечення. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 2 (101). С. 104-114. URL : http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2018/2_2018/17.pdf
5. Manukhina M. Y., Tatsii I. V. Forwards as One of the Main Investment Instruments in the Agricultural Sector of Ukraine. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2022. № 6 (276). С. 37-43. DOI : <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2022-276-6-37-43>
6. Nan Q., Sun M., Nie J., Yang R., Wan L. The efficacy of a forward market for the agricultural sector in mitigating climate risk: A potential alternative to agricultural subsidies?. 2023. Volume 55, Part. DOI : <https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.103999>
7. Nurani Herdian K, Kusairi S. Analysis of Currency Forward Rate Forecasting and its Impact on Cash Flow through Forward Contract /International Research Journal of Economics and Management Studies Published by Eternal Scientific: 2583 – 5238 / Volume 2 Issue 4 December 2023 / Pg. No: 807-825. DOI : 10.56472/25835238/IRJEMS-V2I4P190
8. Купалова Г. І., Гончаренко Н. В., Олешко Є. В. Розвиток торгівлі цифровими товарами в контексті відновлення економіки України та досягнення цілей сталого розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 1 (314). С. 30-38. DOI : <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-4>
9. Купалова Г. І., Гончаренко Н. В., Олешко Є. В. Економічні інструменти екологічної політики України у досягненні цілей європейського зеленого курсу. Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”. Серія: Економічні науки. 2024. № 2 (2). С. 157-165. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2024_2%282%29_21
10. US Futures Trading and Regulation Before the Creation of the CFTC. URL: https://www.cftc.gov/About/HistoryoftheCFTC/history_precftc.html?utm
11. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
12. Firli, A., Rismayani, R., & Jannah, D. M. Analysis of the influence of asset allocation policy, investment manager performance, and risk level on the performance of Sharia money market mutual funds in Indonesia. *F1000Research*. 2022. 11, 768. DOI : <https://doi.org/10.12688/f1000research.109708.1>
13. У рамках форвардної програми Аграрний фонд профінансував аграріїв на 233 млн грн/Агробізнес сьогодні. URL : <https://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/17652-u-ramkakh-forvardnoi-prohramy-ahraryi-fond-profinansuvav-ahraryiiv-na-233-mln-hrn.html>
14. Смакота Я. Форвардний контракт: що це та як використовувати аграрію. URL : <https://agroapp.com.ua/uk/blog/forvardnij-kontrakt-shho-ce-ta-yak-vikoristovuvati-agrariyu>
15. Про аграрні розписки: Закон України від 06.11.2012 № 5479-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>
16. Шевченко Н. Аграрні ноти: новий цифровий інструмент для залучення фінансування в агросектор України. URL : <https://www.ey.com/uk/ua/insights/government-public-sector/agrarian-notes-a-new-digital-tool-for-attracting-financing-to-ukraine-agriculture>
17. Про аграрні ноти: Закон України від 22.02.2024 № 3586-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text>

References

1. Dropa, Ya. B. (2017). Financial instruments of resource formation in the national economy under globalization [Financial Instruments for Resource Formation in the National Economy under Globalization]. *Money, Finance and Credit*, (16), 682-687.
2. Sambir, O. Ye., & Boryslavska, M. V. (2018). Distinction between a forward contract and a sales agreement [Distinction between a Forward Contract and a Sales Agreement]. *University Scientific Notes*, (67–68), 102-116.
3. Kovalenko, Yu. M., & Litvin, Ya. A. (2019). Financial instruments, their classifications and directions of innovative research [Financial Instruments, Their Classifications and Directions of Innovative Research]. *Problems and Prospects of Economics and Management*, 1(17), 132-142.
4. Yatsukh, O. O. (2018). Evaluation of the current mechanism of forward operations and its analytical support [Assessment of the Current Forward Operations Mechanism and Its Analytical Support]. *State and Regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, 2 (101), 104-114.
5. Manukhina, M. Y., & Tatsii, I. V. (2022). Forwards as one of the main investment instruments in the agricultural sector of Ukraine. *Bulletin of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University*, 6 (276), 37-43.
6. Nan, Q., Sun, M., Nie, J., Yang, R., & Wan, L. (2023). The efficacy of a forward market for the agricultural sector in mitigating

- climate risk: A potential alternative to agricultural subsidies? *Finance Research Letters*, 55(B), 103999. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.103999>
7. Nurani, H. K., & Kusairi, S. (2023). Analysis of currency forward rate forecasting and its impact on cash flow through forward contract. *International Research Journal of Economics and Management Studies*, 2(4), 807-825. <https://doi.org/10.56472/25835238/IRJEMS-V2I4P190>
8. Kupalova, H. I., Goncharenko, N. V., Oleshko, Ye. V. (2023). Development of trade in digital goods in the context of Ukraine's economic recovery and achievement of sustainable development goals. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 1 (314), 30-38. DOI : <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-4>
9. Kupalova, H. I., Goncharenko, N. V., Oleshko, Ye. V. (2024). Economic instruments of Ukraine's environmental policy in achieving the goals of the European Green Deal. *International Scientific Journal "Internauka". Series: Economic Sciences*, 2 (2), 157-165. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2024_2%282%29_21
10. U.S. futures trading and regulation before the creation of the CFTC (2025). August 31. Retrieved from https://www.cftc.gov/About/HistoryoftheCFTC/history_precftc.html
11. Tax Code of Ukraine, Law № 2755-VI (2010, December 02). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
12. Firli, A., Rismayani, R., & Jannah, D. M. (2022). Analysis of the influence of asset allocation policy, investment manager performance, and risk level on the performance of Sharia money market mutual funds in Indonesia. *F1000Research*, 11, 768. <https://doi.org/10.12688/f1000research.109708.1>
13. Agrarian Fund financed farmers with UAH 233 million under the forward program. *Agrobusiness Today*. Retrieved from <https://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/17652-u-ramkakh-forvardnoi-prohramy-ahraryi-fond-profinansuvav-ahraryi-na-233-mln-hrn.html>
14. Smakota, Ya. (n.d.). Forward contract: What it is and how a farmer can use it [Forward Contract: What It Is and How Farmers Can Use It]. *AgroApp*. Retrieved from <https://agroapp.com.ua/uk/blog/forvardnij-kontrakt-shho-ce-ta-yak-vikoristovuvati-agrariyu>
15. Law of Ukraine on Agrarian Receipts № 5479-VI (2012, November 06). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>
16. Shevchenko, N. (n.d.). Agrarian notes: A new digital tool for attracting financing in Ukraine's agricultural sector [Agrarian Notes: A New Digital Instrument for Raising Financing in Ukraine's Agricultural Sector]. *EY Ukraine*. Retrieved from https://www.ey.com/uk_ua/insights/government-public-sector/agrarian-notes-a-new-digital-tool-for-attracting-financing-to-ukraine-agriculture
17. Law of Ukraine on Agrarian Notes, № 3586-IX (2024 February 22) . Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text>